VEROHALLINTO
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

11.9.2018

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Esitän kirjallisena lausuntona lakivaliokunnassa käsiteltävänä olevassa asiassa, hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2018 vp), kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksessä esitetään toteutettavaksi ulosoton rakenneuudistukseen liittyvät organisaatiomuutokset. Keskushallintoviranomaisena toimivasta Valtakunnanvoudinvirastosta ja 22 ulosottovirastosta muodostettaisiin yksi valtakunnallinen virasto, Ulosottolaitos. Uuden viraston toimivalta käsittäisi koko maan.

Verohallinto on toiminut valtakunnallisena virastona vuodesta 2008 lukien. Verohallinnossa on koettu, että valtakunnallisuus on kehittänyt tehokasta työnjatkoa, henkilöstön erikoistumista, yhdenmukaisia menettelytapoja, asiakkaiden tasapuolista kohtelua ja toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Valtakunnallinen yhden viraston malli olisi todennäköisesti toimiva ratkaisu ja edistäisi yhdenmukaisuutta myös ulosottoviranomaisessa.

Esityksen mukaan täytäntöönpano jaettaisiin laajaan täytäntöönpanoon, erityistäytäntöönpanoon ja perustäytäntöönpanoon. Perustäytäntöönpano tapahtuisi sähköisin menetelmin ja se koskisi rahamääräisiä maksuvelvoitteita tapauksissa, joissa velallisen ulosottoasioiden käsittely ei edellyttäisi hänen henkilökohtaista tapaamista. Perustäytäntöönpanossa voitaisiin ulosmitata tuloa ja omaisuutta, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi. Perustäytäntöönpano olisi valtakunnallista ja koskisi suuria velallis- ja asiamääriä ja olisi pääosin tietojärjestelmiin perustuvaa perintää. Ulosottoasia siirrettäisiin ilman tarpeetonta viivytystä laajaan täytäntöönpanoon, jos olisi perusteltua aihetta olettaa, ettei saataville kertyisi kohtuullisessa ajassa täyttä suoritusta ja täytäntöönpano edellyttäisi muita kuin perustäytäntöönpanon toimivaltaan kuuluvia toimia. Laaja täytäntöönpano tapahtuisi alueellisissa toimintayksiköissä, joissa täytäntöönpantaisiin muutkin kuin maksuvelvoitteet ja käytössä olisi samat toimivaltuudet ulosmitattavan omaisuuden etsimiseksi kuin nykyisin voimassa olevassa laissa.

Verohallinnon perustehtävänä on verokertymän turvaaminen. Verohallinto on suuri ulosottovelkoja, joten ulosoton tehokkuudella on merkittävä vaikutus verokertymiin. Verohallinnon käsityksen mukaan ulosottomenettely on jo tällä hetkellä tehokasta ja tuottavaa. Uudistuksen toteuttamisessa tulisi varmistua siitä, että perintätulos ei heikkenisi täytäntöönpanon uuden jaottelun myötä. Tässä tulisi ottaa huomioon mm. se, että perustäytäntöönpanossa tunnistettaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ne tapaukset, joissa saatavien kertyminen edellyttäisi siirtämistä laajaan täytäntöönpanoon. Verohallinnon kokemusten mukaan velallisten segmentointi ja oikean menettelyn valinta on haastavaa. Täytäntöönpanomuotojen uudesta jaottelusta ei tulisi aiheutua viiveitä perintään eikä tiedonkulun ongelmia eri toimintayksiköiden välillä. Hallituksen esityksen mukaan näitä ehdotettuja laajan ja perustäytäntöönpanon muotoja on pilotoitu kolmessa ulosottopiirissä ja niistä saatujen kokemusten perusteella perintätuloksessa ei ollut havaittavissa negatiivisia vaikutuk-

sia. Kyse on kuitenkin verokertymän kannalta merkittävästä riskistä. Hallituksen esityksessä onkin kiinnitetty huomiota perintätuloksen turvaamiseen. Vaikutuksia perintätulokseen ei voida kuitenkaan täysin luotettavasti ennakolta arvioida.

Ulosottokaaren 3 luvun 1 §:ään esitetään lisättäväksi mahdollisuus tehdä ulosottohakemus myös ulosoton sähköisen asiointipalvelun kautta. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan ammattimaista perintätoimintaa harjoittavan henkilön ja julkisyhteisön olisi toimitettava ulosottohakemus sähköisellä viestillä teknisen käyttöyhteyden avulla tai ulosoton sähköisessä asiointipalvelussa laaditulla hakemuksella. Ulosottohakemus otettaisiin kuitenkin käsiteltäväksi myös muulla tavoin toimitettuna, jos ulosottohakemus ei olisi laadittavissa edellä mainitulla tavalla.

Verohallinto lähettää verot jo nykyisin ulosottoon perittäväksi teknisen käyttöyhteyden kautta tietojärjestelmähakijana. Verohallinnon kannettavaksi vuoden 2017 alusta siirtyneet auto- ja valmisteverot lähetetään kuitenkin tällä hetkellä ulosottoon paperihakemuksilla. Myös Verohallinnon itse perimät rikokseen perustuvat vahingonkorvaussaatavat lähetetään ulosottoon paperihakemuksella. Verohallinnossa on käynnissä tietojärjestelmäuudistus, jossa verotuksen valmisohjelmisto GenTax otetaan vaiheittain käyttöön. Auto- ja valmisteverotus on suunnitelman mukaan siirtymässä GenTaxiin 1.1.2021 lukien ja rikokseen perustuvat korvaussaatavat 1.11.2019 lukien. Myös näiden verojen ja korvaussaatavien perintä on tarkoitus siirtää GenTaxiin siirron myötä sähköiseen perintään. Rikokseen perustuvissa korvaussaatavissa voi esiintyä monimutkaisia korkovaatimuksia tai yhteisvastuullisia korvausvastuita. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan monimutkaiset korkovaatimukset olisivat tällaisia hyväksyttäviä poikkeuksia. Verohallinto kannattaa sähköisen asioinnin edistämistä ulosottoasioissa, mutta tietojärjestelmämuutoksen keskeneräisyydestä ja vaiheistuksesta johtuen ulosottohakemuksia tulisi voida lähettää toistaiseksi myös paperilla. Lainkohdan poikkeussäännöstä ulosottohakemuksen toimittamisesta "muulla tavalla" tulisi tämän vuoksi tulkita joustavasti.

Ylitarkastaja Kimmo Tossavainen